

**Isang Mapanuring Paghahambing sa Ingles,
Filipino, at Sebwanong Mga Salin ng
Orihinal na Espanyol na Lyrics
ng Pambansang Awit ng Pilipinas
(A Comparative Analysis of the English, Filipino
and Cebuano Translations
of the Original Spanish Lyrics
of the Philippine National Anthem)**

Deborrah S. Anastacio

Waseda University, Tokyo

Gem Carlo B. Ausa

De La Salle University, Manila

Jamie G. Guerrero

De La Salle University, Manila

Jianne Irissa P. Piguing

De La Salle University, Manila

Sofia Mae R. Romero

De La Salle University, Manila

F.P.A. Demeterio III

De La Salle University, Manila

ABSTRACT

This paper is about the translations made from Palma's poem "Filipinas" that was used as the official lyrics of the Philippine national anthem. Four texts were examined in this paper: 1) the aforementioned Spanish poem "Filipinas," 2) Osias and Lane's English translation entitled "Land of the Morning," 3) de Leon's Filipino translation entitled "Lupang Hinirang," and 4) Vestil's Cebuano translation entitled "Yutang Tabunon." This paper aimed to establish how near or far these three translations are from the original poem "Filipinas." This research is based on the theory of translation proposed by Schleiermacher. Using a Likert scale with a score of 1 to 5, the three translations were compared

line by line with the original. The comparative study centered on the meaning and set aside the more complex issues on meter, rhythm, and aesthetics. By getting the average scores of each of the translations, this paper was able to establish that the “Land of the Morning” is moderately near/far from the original, that the “Lupang Hinirang” is near the original, and that the “Yutang Tabunon” is far from the original.

Keywords: Jose Palma, “Filipinas,” Camilo Osias, A.L. Lane, “Land of the Morning,” Felipe de Leon, “Lupang Hinirang,” Jess Vestil, “Yutang Tabunon,” Pambansang Awit ng Pilipinas, and Theory of Translation of Friedrich Schleiermacher

INTRODUKSIYON

Kapag ang pinakamatandang pambansang awit sa mundo ang pag-uusapan, may tatlong bansang nangunguna sa pag-angkin sa titulong ito. Sa unang banda, maaaring magsabi ang mga Hapones na nagmula pa sa isang tulang nalikha noong unang milenyo ang lyrics ng kanilang pambansang awit na “Kamigayo,” subalit noong 1880 lamang nagawa ang musika nito. Sa kabilang banda, maaari namang magpahayag ang mga Hollandes na bagaman noong 1932 lamang opisyal na kinilalang pambansang awit ang “Wilhelmus van Nassouwe,” buong-buo na ito noon pang 1574. Ngunit ang “Marcha Real” ng mga Espanyol ang may pinakamalakas na karapatang angkinin ang nasabing titulo dahil kinikilala na itong pambansang awit noon pang 1770. Mula sa panahong iyon, sunod-sunod nang nagkaroon ang mga bansa sa Europa, at pati na sa ibang kontinente, ng kani-kanilang pambansang awit bilang isa sa mga pangunahing tanda ng kani-kanilang pagiging bansa.

Malinaw na ibinatay ang musika ng pambansang awit ng Pilipinas sa “Marcha Real” ng mga Espanyol, hindi dahil ito ang pinakamatandang pambansang awit sa mundo kung hindi dahil ito ang pinakapamilyar na pambansang awit na naririnig ng Filipinong kompositor na si Julian Felipe (1861-1944). Kaya katulad ng “Marcha Real,” na martsa na walang lyrics, ang obra ni Felipe na “Marcha Nacional Magdalo” o “Marcha Nacional Filipina.” Dagdag dito, nilikha ni Felipe ang musika ng ating pambansang awit noong 1898, samantalang pagkalipas pa ng isang taon nang isinulat ni Jose Palma (1876-1903), gamit ang wikang Espanyol, ang lyrics nito. Ipinapakita sa Table 1 ang tulang ito katabi ang literal nitong salin sa Filipino.

Table 1. Ang Tulang “Filipinas” at ang Literal nitong Salin sa Filipino

Taludtod	Linya	Orihinal na Espanyol	Literal na Salin sa Filipino
1	1	Tierra adorada,	Lupang sinasamba,
	2	hija del sol de Oriente,	anak (na babae) ng araw ng Silangan,
	3	su fuego ardiente	maapoy na damdamin
	4	en ti latiendo esta.	sa iyo ay tumitibok.
2	5	Tierra de amores,	Lupa ng pag-ibig,
	6	del heroismo cuna,	kuna ng kabayanihan,
	7	los invasores	sa mga mananalakay
	8	no te hallaran jamas.	di ka mayuyurakan kailan man.
3	9	En tu azul cielo, en tus auras,	Sa iyong bughaw na langit, sa iyong hangin,
	10	en tus montes y en tu mar	sa iyong kabundukan at sa iyong dagat
	11	esplende y late el poema	kumikinang at tumitibok ang tula
	12	de tu amada libertad.	ng iyong minamahal na kalayaan.
4	13	Tu pabellon que en las lides	Ang kislap ng iyong watawat
	14	la victoria ilumino,	nagniningning sa tagumpay,
	15	no vera nunca apagados	hindi kailan man didilim
	16	sus estrellas ni su sol.	ang iyong mga bituin at araw.
5	17	Tierra de dichas, del sol y amores,	Lupa ng ligaya, ng araw at ng mga pag-ibig
	18	en tu regazo dulce es vivir;	Sa iyong kandungan buhay ay matamis;
	19	es una gloria para tus hijos,	isang kaluwalhatian para sa iyong mga anak (na lalaki)
	20	cuando de ofenden, por ti morir.	na kapag may puminsala sa iyo ay mamatay.

Nang dumating ang mananakop na Amerikano, ipinagbawal nila ang pagtanghal sa bandilang Filipino, pati na rin ang pagtugtog sa musika ni Felipe o pagkanta sa tula ni Palma. Malinaw na pinahupa muna ng mga mananakop na Amerikano ang apoy ng kontra-imperyalistang nasyonalismo sa mga puso ng Filipino bago nila pinayagang muling maitanghal ang bandilang Filipino at mapakinggan ang pambansang awit.

Ngunit, noong mga ikalawa at ikatlong dekada ng nakaraang siglo, nang pinahintulutan na ng mga mananakop na Amerikano ang pagtugtog at pagkanta ng ating pambansang awit, nagbago na ang hugis ng literasi ng mga Filipino. Lalong bumaba ang marurunong magsalita ng Espanyol at parami nang parami naman ang marurunong magsalita ng Ingles. Bunsod nito, kinailangang isalin ni Palma ang “Filipinas” sa wikang Ingles. Sa pagpapatuloy, ang “Land of the Morning” nina Camilio Osias

(1889-1976) at A.L. Lane (M.A. Lane sa ibang dokumento at Mary Lane sa iba) ang pinakapopular at pinakalaganap na salin sa Ingles ng pambansang awit. Ginawa itong opisyal na lyrics ng pambansang awit ng Pilipinas noong 1938. Ipinapakita sa Table 2 ang Ingles na saling ito katabi ang literal nitong salin sa Filipino.

**Table 2. Ang Salin ng “Land of the Morning”
at ang Literal nitong Salin sa Filipino**

Taludtod	Linya	Salin ng “Land of the Morning” nina Osias at Lane	Literal na Salin sa Filipino
1	1	Land of the morning,	Lupa ng umaga,
	2	child of the sun returning,	anak ng araw na bumabalik,
	3	with fervor burning	may umaalab na damdamin
	4	thee do our souls adore.	kayo ang sinasamba ng aming kaluluwa.
2	5	Land dear and holy,	Lupang mahal at banal,
	6	cradle of noble heroes,	cuna ng mga dakilang bayani,
	7	ne'er shall invaders	hindi kailan man ang mga mananalakay
3	8	trample thy sacred shore.	yuyurak sa banal niyong baybayin.
	9	Ever within thy skies and	Sa mga langit niyo at sa mga ulap,
	10	through thy clouds,	at sa taas ng kabundukan niyo at
	11	and o'er thy hills and sea	dagat
	12	do we behold the radiance,	nasasaksihan namin ang busilak,
4	13	feel the throb,	nararamdaman ang tibok,
	14	of glorious liberty.	ng maluwalhating kalayaan.
	15	Thy banner, dear to all our	Ang bandila niyo, mahal sa lahat
	16	hearts,	ng puso namin,
5	17	its sun and stars alight,	mga araw at bituin niya ay nagniningning,
	18	o, never shall its shining field	o, hindi kailanman ang kaniyang
	19	be dimmed by tyrant's might!	makislap na larangan
	20		dumilim sa kapangyarihan ng tirano!
5	17	Beautiful land of love, o land	Magandang lupa ng pag-ibig,
	18	of light,	o lupa ng liwanag,
	19	in thine embrace 'tis rapture	sa yakap niyo ay ubod ng sayang
	20	to lie,	mahiga,
	19	but it is glory ever, when thou	ngunit labis na kaluwalhatian, na
	20	art wronged,	kapag kayo ay malapastangan,
	19	for us, thy sons, to suffer	kaming iyong mga anak (na lalaki),
	20	and die.	ay magdusa at mamatay.

Ngunit sa mga panahong iyon nag-umpisa na ang mainit na debate tungkol sa ating pagkakaroon ng pambansang wika, tungkol sa pagkapili sa wikang Tagalog bilang batayan nito, at kalaunan tungkol sa pagkahirang sa wikang Tagalog bilang pambansang wika na mismo. Dulot nito, unti-unting nakita ng mga nasyonalistang Filipino ang kabalintunaan sa ating pagkanta ng pambansang awit gamit ang wika ng mga mananakop. Kaya nagkaroon tayo ng ilang salin sa Tagalog/Filipino ng tula ni Palma, subalit mula sa 1958 salin na ni Felipe de Leon (1912-1992) na pinamagatang “Lupang Hinirang” ang kinikilala nating opisyal na lyrics ng pambansang awit.

Kahit pa man nagpatuloy ang debate tungkol sa pambansang wika, matagumpay ang paglanap ng salin sa Filipino ng pambansang awit at tuluyan nitong pinalitan sa kamalayan ng mga Filipino ang “Land of the Morning” nina Osias at Lane. Pinahupa ni Pangulong Ferdinand Marcos (1917-1989) ang debateng ito sa pamamagitan ng kaniyang Konstitusyong 1973 na nagbaba sa kasalukuyang wikang pambansa sa estado na lamang ng wikang opisyal, kasabay ang pangakong bubuo ang pamahalaan ng bagong wika mula sa mga katutubong wika na kalaunan ay hihirangin bilang wikang pambansa. Subalit, nabuhay muli ang debate, kahit hindi man ito kasing init ng dati, nang itinuring muli ng Konstitusyong 1987, sa ilalim ng pamumuno ni Pangulong Corazon Aquino (1933-2009), ang Tagalog/Filipino bilang opisyal at pambansang wika. Nang iniutos ni Pangulong C. Aquino ang malawakang paggamit ng wikang Filipino sa mga opisyal na transaksyon ng pamahalaan, isa ang Gobernador ng Cebu, na si Emilio Osmeña (Ipinanganak: 1938), sa mga mahigpit na tumutol dito. Kaya, bilang reaksiyon, sa loob ng kaniyang panunungkulan bilang Gobernador, mula 1988 hanggang 1992, inutusan niya si Jess Vestil (1929-2006) na gumawa ng salin sa Sebwano ng lyrics ng pambansang awit. Pinamagatan ito ni Vestil na “Yutang Tabunon,” o “Lupang Kayumanggi.” Ipinapakita sa table 3 ang salin nito sa Sebwano katabi ang literal nitong salin sa Filipino.

Layunin ng papel na ito na suriin kung gaano kalapit sa orihinal na tulang “Filipinas” ang mga saling “Land of the Morning,” “Lupang Hinirang” at “Yutang Tabunon.”

METODOLOHIYA

Para matupad ng pananaliksik ang nakasaad na layunin ng papel na ito, literal na isinalin muna sa wikang Filipino ang tulang “Filipinas” ni Palma, sa tulong ng ilang nagawa nang literal na salin, tulad ng ilang bahaging ginawa ni Teresita Maceda, at sa tulong ng pakikipanayam sa ilang kakilalang mga mananaliksik na bihasa sa wikang

Espanyol (Tingnan sa Maceda 36-37). Ipinakita sa Table 1 ang literal na salin na ito, at sa pamamagitan nito, isa-isa at linya-por-lyayang inihambing ang mga nasabing salin sa Ingles, Filipino, at Sebwano. Bihasa sa parehong wikang Filipino at Ingles ang lahat ng mananaliksik ng nasabing papel at ilan sa kanila ay bihasa sa wikang Sebwano.

**Table 3. Ang Salin ng “Yutang Tabunon”
at ang Literal nitong Salin sa Filipino**

Taludtod	Linya	Salin ng “Yutang Tabunon” ni Vestil	Literal na Salin sa Filipino
1	1	Yutang tabunon,	Lupang kayumanggi,
	2	mutya nga masilakon	perlas na makinang,
	3	putling bahandi	dalisyay na kayamanan
	4	amo kang gimahal.	minamahal ka namin.
2	5	Mithing gisimba,	Mithiing sinasamba,
	6	yuta's mga bayani,	lupa ng mga bayani,
	7	sa malupigon	sa manlulupig
	8	pagadapigan ka.	kakampihan ka namin.
3	9	Ang mga bungtod mo ug lapyahan,	Ang kabundukan mo at baybayin,
	10	ang langit mong bughaw	ang langit mong bughaw
	11	nagahulad sa awit, lamdag	nagsalaysay sa awit, liwanag
	12	sa Kaliwat tang gawas.	ng lahi nating malaya.
4	13	Silaw sa adlaw ug bitoon	Busilak ng araw at bituin,
	14	sa nasudnong bandila,	sa pambansang bandila,
	15	nagatimaan nga buhion ta	nagpapahiwatig na buhayin natin
	16	ang atong pagkausa.	ang ating pagkakaisa.
5	17	Yutang maanyag, duyan ka sa pagmahal	Lupang maganda, duyan ka ng pagmamahal
	18	landong sa langit ang dughan mo;	lilim sa langit ang dibdib mo;
	19	pakatam-ison namo kon maulipon ka	mamatamisin naming kapag maaalipin ka
	20	ang kamatayon sa ngalan mo.	ang kamatayan sa ngalan mo.

Rubric ng Analisis

Isang kritika ng mga pagsasalin ang pananaliksik na ito kaya natural lamang na interpretatibo at subhetibo ang kabuuang pagdulog dito. Subalit, sinikap ng mga mananaliksik na maging obhetibo ang linya-por-lyang paghahambing sa orihinal at sa mga salin sa pamamagitan ng paggamit ng *Likert scale*.

May mga markang 1 hanggang 5 ang Likert scale na ito at sumunod sa rubric na:

- 1: kapag malayong-malayo sa orihinal na saysay;
- 2: kapag mas maraming saysay ang nawala/nabago kaysa napanatili;
- 3: kapag magkasingdami ang napanatili at ang nawala/nabagong saysay;
- 4: kapag mas maraming saysay ang napanatili kaysa nawala/nabago; at
- 5: kapag kuhang-kuha ang orihinal na saysay.

Para maging mas malinaw at konsistent ang pagbibigay ng marka sa bawat linya ng tatlong nasabing salin, ipinaliwanag sa papel ang mga dahilan sa likod ng ibinigay na marka. Nilapatan ng berbal na interpretasyon ang mga *average* na marka na nakuha mula sa marka ng mga linya ayon sa sumusunod na *range*:

- 1.00 - 1.79: Malayong-malayo sa orihinal;
- 1.80 - 2.59: Malayo sa orihinal;
- 2.60 - 3.39: Katamtaman ang layo/lapit sa orihinal;
- 3.40 - 4.19: Malapit sa orihinal; at
- 4.20 - 5.00: Malapit na malapit sa orihinal.

Batayang Teorya

Ang kaisipan ng Alemang pilosopo at teologong si Friedrich Schleiermacher (1768-1834) tungkol sa pagsasalin ang batayang teorya ng komparatibong pagsusuri sa papel na ito. Naniniwala si Schleiermacher na ang pagsasalin ay hindi lamang isang simpleng paglilipat ng isang teksto sa mulaang wika (*source language*) papuntang tunguhing wika (*target language*). Gamit ang kaniyang pilosopiya tungkol sa interpretasyon, o hermeyutika, batid niya ang malaking problema ng pagsasalin dulot ng katotohanang may sariling lingguwistiko at sikolohikong mga konteksto, na nanganganib mawala, o masira, kapag inilipat ang nasabing teksto sa ibang lingguwistiko at sikolohikong mga konteksto ng tunguhing wika ng mambabasa. Kapag nawala at nasira ang mga kontekstong ito, tiyak ring mawawala at masisira ang intensiyonal na saysay na nakapaloob sa isang teksto.

Ayon kay Schleiermacher, ang kawalan ng pagkakatugma-tugma ng maraming salita sa mulaan at tunguhing wika ang pinakaunang problemang mararanasan ng tagasalin. Kadalasang nagtutulak ang problemang ito sa mga tagasalin na gumawa na lamang ng *paraphrase* o ng isang interpretasyon, na sa kaniyang pananaw ay hindi maituturing na tunay na pagsasalin. Para sa kaniya, may dalawang opsiyon lamang ang pagsasalin: “maaaring hayaan na lamang na mapayapa ng tagasalin ang may-akda hanggang sa kaya niya at hatakin ang mambabasa patungo sa may-akda, o hayaan na lamang niyang mapayapa ang mambabasa hanggang sa kaya niya at hatakin ang may-akda patungo sa mambabasa” (Schleiermacher 42).

Ang teologo at isa sa mga lider ng Rebolusyong Protestante na si Martin Luther (1483-1546) ang pinakakilalang tagapagtaguyod ng pangalawang opsiyon ng pagsasalin. Sa pananaw ni Luther, para lubusang maintindihan ng target na mambabasa ang tekstong isasalin, ang pagsasalin ay dapat isang prosesong hahatak sa teksto mula sa kaniyang orihinal na lingguwistiko at sikolohikong mga konteksto patungo sa lingguwistiko at sikolohikong mga konteksto ng target na mambabasa. Dahil Aleman ang target niyang wika, pinangalanan niya ang prosesong itong *Verdeutschung*, o Alemanisasyon, o domestikasyon, na mag-aanyong lokal at pamilyar ang banyagang teksto sa pananaw ng kaniyang target na mambabasa.

Ngunit para kay Schleiermacher, na naniniwalang ang kahulugan na taglay sa isipan ng may-akda noong isinulat niya ang teksto ang pinakasukatan ng kahulugan, hindi katanggap-tanggap ang teorya sa pagsasalin ni Luther. Pabor si Schleiermacher sa unang opsiyon na binanggit niya, kaya iminungkahi niya na sa halip na hatakin ang teksto palayo sa kaniyang pinagmulang lingguwistiko at sikolohikong mga konteksto papunta sa lingguwistiko at sikolohikong mga konteksto ng mga target na mambabasa, dapat ang mga target na mambabasa ang hatakin papunta sa pinagmulang mga konteksto ng isasaling teksto.

Kung para kay Luther dapat isang *Verdeutschung*, o Alemanisasyon o domestikasyon ang pagsasalin, para kay Schleiermacher, dapat isa itong pagsasabanyaga na dapat manatiling anyong banyaga ang isang banyagang teksto kahit pa man nailipat na ito sa target na wika. Kahit pa man mas mahirap basahin ang salin na isinasagawa sa ilalim ng teorya ni Schleiermacher, walang duda na mas malapit nga ang kahulugan nito sa orihinal na teksto kaysa salin na isinasagawa sa proseso ni Luther. Para kay Schleiermacher ang “maipahayag ang may-akda na nagsasalita sa isang paraang maiisip natin na ganoon nga siya magsasalita kapag alam lang niya ang ating wika” (Schleiermacher 9) ang layunin ng pagsasalin.

Malinaw ang bakas ng Romantismo sa teorya ng pagsasalin ni Schleiermacher. Bilang reaksiyon sa paglaganap ng iisang moderno, siyentipiko, at rasyonal na kultura ng kanluran, nagpapahalaga ang kilusang ito sa pagkakaiba-iba ng mga pambansa, rehiyonal, at pambayang kultura. Kaya kahit sa proseso ng pagsasalin ay makikita natin ang malalim niyang respeto sa banyagang kultura. Bukod pa sa pagpapanatili sa orihinal na kahulugan ng teksto, may isang mahalagang silbi rin ang proseso ng pagsasalin na iminungkahi ni Schleiermacher. Sinabi niya: “Kagaya ng ating lupa na posibleng napayaman at napataba, at ng ating klima na napaganda, matapos matamnan natin ng maraming banyagang halaman, gayundin ang palagay natin na ang ating wika... ay maaari lamang yumabong patungo sa tuktok ng kaniyang kapangyarihan sa pamamagitan ng iba’t ibang pakikisalamuha nito sa banyaga” (Schleiermacher 53).

Sang-ayon sa teorya ng pagsasalin ni Schleiermacher, naniniwala ang papel na ito na mahalagang makuha ng mga salin ang saysay ng tulang “Filipinas” ni Palma. Batid ng papel na ito ang labis na hirap na dinanas nina Osias, Lane, de Leon, at Vestil dahil sinikap din nilang humanap ng pantumbas na tugmang salita na tapat sa sukat ni Palma at sa indayog ni Felipe. Subalit, buo ang paniniwala ng papel na ito na makabuluhan pa rin sa ating mga Filipino na alamin kung gaano ba kalapit sa orihinal na tulang “Filipinas” ang mga saling “Land of the Morning,” “Lupang Hinirang” at “Yutang Tabunon.” Sa pananaliksik na ito, tanging saysay lamang ng orihinal at mga salin ang sinuri. Isinantabi muna ng pananaliksik ang mga usapin tungkol sa sukat, indayog, at estetika.

PAGSUSURI SA SALING “LAND OF THE MORNING”

Ipinapakita sa Table 4 ang pagkakatabi-tabi ng orihinal na tulang “Filipinas,” ng literal na saling Filipino nito, at ng saling “Land of the Morning.” Ipinapakita rin sa nasabing table ang mga markang kinalalabasan ng linya-por-lyang paghahambing ng “Land of the Morning” sa literal na saling Filipino ng tulang “Filipinas.”

Unang Taludtod: Binigyan ng markang 3 ang linya 1 dahil magkasindami ang nakuha at nabagong saysay sa linyang ito. Napanatili nito ang imahen ng “lupa” ngunit pinalitan nito ang katangiang “sinasamba” ng imahen ng “umaga.” Sa pagpapatuloy, binigyan ng markang 2 ang linya 2 dahil mas marami ang nabago kaysa nakuhang saysay sa linyang ito. Nilusaw nito ang imahen ng “anak na babae” at pinalabo nito ang imahen ng “araw ng Silangan.” Binigyan ng markang 5 ang linya 3 dahil tugmang-tugma ang pagkakasalin sa linyang ito. Binigyan ng markang 2 ang linya 4 dahil mas

marami na naman ang nabago kaysa nakuhang saysay sa linyang ito. Pinalitan nito ang aksiyon ng “pagtibok” ng aksiyon ng “pagsamba,” at pinalitan din nito ang “damdamin” bilang *agent* ng “pagtibok” ng “kaluluwa” bilang *agent* ng “pagsamba.”

Table 4. Pagsusuri sa Saling “Land of the Morning”

Taludtod	Linya	Orihinal na Espanyol	Literal na Salin sa Filipino	Salin sa Ingles nina Osias at Lane	Marka ng Linya	Average na Marka ng Taludtod
1	1	Tierra adorada,	Lupang sinasamba,	Land of the morning,	3	3.00
	2	hija del sol de Oriente,	anak (na babae) ng araw ng Silangan,	child of the sun returning,	2	
	3	su fuego ardiente	maapoy na damdamin	with fervor burning	5	
	4	en ti latiendo esta.	sa iyo ay tumitibok.	thee do our souls adore.	2	
2	5	Tierra de amores,	Lupa ng pag-ibig,	Land dear and holy,	2	3.50
	6	del heroismo cuna,	kuna ng kabayanihan,	cradle of noble heroes,	4	
	7	los invasores	sa mga mananalakay	ne'er shall invaders	5	
	8	no te hallaran jamas.	di ka mayyurakan kailan man.	trample thy sacred shore.	3	
3	9	En tu azul cielo, en tus auras,	Sa iyong bughaw na langit, sa iyong hangin,	Ever within thy skies and through thy clouds,	2	3.25
	10	en tus montes y en tu mar	sa iyong kabundukan at sa iyong dagat	and o'er thy hills and sea	5	
	11	esplende y late el poema	kumikinang at tumitibok ang tula	do we behold the radiance, feel the throb,	3	
	12	de tu amada libertad.	ng iyong minamahal na kalayaan.	of glorious liberty.	3	
4	13	Tu pabellon que en las lides	Ang kislap ng iyong watawat	Thy banner, dear to all our hearts,	2	1.75
	14	la victoria ilumino,	nagniningning sa tagumpay,	its sun and stars alight,	2	
	15	no vera nunca apagados	hindi kailan man didilim	o, never shall its shining field	1	
	16	sus estrellas ni su sol.	ang iyong mga bituin at araw.	be dimmed by tyrant's might!	2	
5	17	Tierra de dichas, del sol y amores,	Lupa ng ligaya, ng araw at ng mga pag-ibig	Beautiful land of love, o land of light,	2	3.25
	18	en tu regazo dulce es vivir;	sa iyong kandungan buhay ay matamis;	in thine embrace 'tis rapture to lie,	2	
	19	es una gloria para tus hijos,	isang kaluwalhatian para sa iyong mga anak (na lalaki)	but it is glory ever, when thou art wronged,	5	
	20	cuando de ofenden, por ti morir.	na kapag may puminsala sa iyo ay mamatay.	for us, thy sons, to suffer and die.	4	
Average						2.95

Ikalawang Taludtod: Binigyan ng markang 2 ang linya 5 dahil marami ang nabago kaysa nakuhang saysay sa linyang ito. Dagdag dito, napatili nito ang imahen ng “lupa;” ngunit pinalitan nito ang imahen ng “pag-ibig” ng katangiang “mahal” at dinagdagan pa ng katangiang “banal.” Binigyan ng markang 4 ang linya 6 dahil mas marami ang nakuha kaysa nabagong saysay sa linyang ito. Napanatili nito ang imahen ng “kuna,” ngunit bahagyang binago ang imahen ng “kabayanihan” patungo sa imahen ng mga “dakilang bayani.” Binigyan ng markang 5 ang linya 7 dahil tugmang-tugma ang pagkasalin sa linyang ito. Samantala, markang 3 naman sa linya 8 ang ibinigay dahil magkasindami ang nakuha at nabagong saysay sa linyang ito. Napanatili nito ang aksiyon ng “pagyurak,” ngunit sa halip na ang “lupa ng pag-ibig” ang niyuyurakan, ang “banal na baybayin” lamang ang niyuyurakan dito.

Ikatlong Taludtod: Binigyan ng markang 2 ang linya 9 dahil mas marami ang nabago kaysa nakuhang saysay sa linyang ito. Napanatili nito ang imahen ng “langit,” ngunit nawala ang katangiang “bughaw.” Pinalitan din nito ang imahen ng “hangin” ng imahen ng “ulap.” Binigyan ng markang 5 ang linya 10 dahil tugmang-tugma ang pagkasalin sa linyang ito. Markang 3 ang ibinigay sa linya 11 dahil magkasindami ang nakuha at nabagong saysay sa linyang ito. Napanatili nito ang mga aksiyon ng “pagkinang” at “pagtibok,” ngunit inalis nito ang *agent* na “tula.” Markang 3 ang ibinigay sa linya 12 dahil magkasindami na naman ang nakuha at nabagong saysay sa linyang ito. Napanatili nito ang imahen ng “kalayaan,” ngunit pinalitan nito ang katangiang “minamahal” ng katangiang “maluwalhati.”

Ikaapat na Taludtod: Markang 2 ang ibinigay sa linya 13 dahil mas maraming nabago kaysa nakuhang saysay sa linyang ito. Napanatili nito ang imahen ng “watawat,” ngunit inalis nito ang imahen ng “kislap,” at nagdagdag ng katangiang “mahal ng lahat naming puso.” Markang 2 ang ibinigay sa linya 14 dahil mas marami na naman ang nabago kaysa nakuhang saysay sa linyang ito. Bukod sa katotohanang salin ng linya 16 ng “Filipinas” ang linya 14 ng “Land of the Morning,” ang “bituin at araw” ng orihinal ay dapat hindi didilim, ngunit sinasabing “maliwanag” lamang sila sa salin. Markang 1 ang ibinigay sa linya 15 dahil malayong-malayo na ito sa orihinal na saysay. Sa katunayan, walang malinaw na batayan ang linyang ito sa orihinal na tula. Markang 2 ang ibinigay sa linya 16 dahil mas marami ang nabago kaysa nakuhang saysay sa linyang ito. Bukod rin sa katotohanang salin ng linya 15 ng “Filipinas” ang linya 16 ng “Land of the Morning,” kahit napanatili nito ang pangarap na “hindi na didilim,” nagdagdag ito ng imahen ng “kapangyarihan ng tirano.”

Ikalimang Taludtod: Markang 2 ang ibinigay sa linya 17 dahil mas marami ang nabago kaysa nakuhang saysay sa linyang ito. Napanatili nito ang imahen ng “lupa” at “pag-ibig;” ngunit inalis nito ang imahen ng “ligaya,” pinalitan nito ang imahen ng “araw” tungong “liwanag,” at nagdagdag ito ng katangiang “maganda.” Markang 2 ang ibinigay sa linya 18 dahil mas marami ang nabago kaysa nakuhang saysay sa linyang ito. Pinalitan nito ang imahen ng “kandungang” tungong “yakap,” pati ang imahen ng “buhay” tungong “paghiga,” gayundin ang katangiang “matamis” tungong “ubod ng saya.” Markang 5 at 4 ang ibinigay sa mga linya 19 at 20. Kahit nahiwalay ang mga batayan ng linya 19 ng “Land of the Morning” sa mga linya 19 at 20 ng “Filipinas,” tugmang-tugma ang pagkakasalin nito. Sa kaso ng linya 20 ng “Land of the Morning,” tugmang-tugma rin sana ang pagkakasalin kung hindi lamang nagdagdag ito ng pangako ng “pagdusa,” kaya 4 ang markang ibinigay sa linyang ito.

Batay sa *average* na marka ng mga taludtod, masasabi natin na may katamtamang layo/lapit sa orihinal ang unang taludtod (3.00); malapit sa orihinal ang ikalawang taludtod (3.50); may katamtamang layo/lapit sa orihinal ang ikatlong taludtod (3.25); malayong-malayo sa orihinal ang ikaapat na taludtod (1.75); at may katamtamang layo/lapit sa orihinal ang ikalimang taludtod (3.25). Batay naman sa kabuuang *average*, masasabi nating may katamtamang layo/lapit sa orihinal na tulang “Filipinas” ang “Land of the Morning” (2.95).

PAGSUSURI SA SALING “LUPANG HINIRANG”

Ipinapakita sa Table 5 ang pagkakatabi-tabi ng orihinal na tulang “Filipinas,” ng literal na salin nito sa Filipino, at ng saling “Lupang Hinirang.” Ipinapakita rin sa nasabing table ang mga markang kinalalabasan ng linya-por-lyang paghahambing ng “Lupang Hinirang” sa literal na salin sa Filipino ng tulang “Filipinas.”

Unang Taludtod: Markang 2 ang ibinigay sa linya 1 dahil mas marami ang nabago kaysa nakuhang saysay sa linyang ito. Pinalitan ng imahen ng “bayan” ang “lupa” at pinalitan ng katangiang “magiliw” ang “sinasamba.” Markang 2 ang ibinigay sa linya 2 dahil mas marami ang nabago kaysa nakuhang saysay sa linyang ito. Napanatili nito ang imahen ng “Silangan;” ngunit pinalitan ng imahen ng “perlas” ang imahen ng “anak na babae,” at nawala ang “araw.” Markang 4 ang ibinigay sa linya 3 dahil mas marami ang nakuha kaysa nabagong saysay sa linyang ito. Napanatili nito ang katangiang “maapoy,” at bahagya nitong pinalitan ang imahen ng “damdamin” ng mas kongkretong imahen ng “puso.” Markang 5 ang ibinigay sa linya 4 dahil tugmang-tugma ang pagkakasalin nito.

Table 5. Pagsusuri sa Saling “Land of the Morning”

Taludtod	Linya	Orihinal na Espanyol	Literal na Salin sa Filipino	Salin sa Filipino ni de Leon	Marka ng Linya	Average na Marka ng Taludtod
1	1	Tierra adorada,	Lupang sinasamba,	Bayang magiliw,	2	3.25
	2	hija del sol de	anak (na babae) ng	perlas ng Silanganan,	2	
	3	Oriente,	araw ng Silangan,	alab ng puso	4	
	4	su fuego ardiente en ti latiendo esta.	maapoy na damdamin sa iyo ay tumitibok.	sa dibdib mo'y buhay.	5	
2	5	Tierra de amores,	Lupa ng pag-ibig,	Lupang hinirang,	3	3.50
	6	del heroismo cuna,	kuna ng kabayanihan,	duyan ka ng magiting,	3	
	7	los invasores	sa mga mananalakay	sa manlulupig	4	
	8	no te hallaran jamas.	di ka mayuyurakan kailan man.	di ka pasisiil.	4	
3	9	En tu azul cielo,	Sa iyong bughaw na	Sa dagat at bundok,	5	4.50
		en tus auras,	langit, sa iyong	hangin,		
	10	en tus montes y en tu mar	sa iyong kabundukan at sa iyong dagat	sa simoy at sa langit mong bughaw	5	
	11	esplende y late el poema	kumikinang at tumitibok ang tula	may dilag ang tula	4	
	12	de tu amada libertad.	ng iyong minamahal na kalayaan.	at awit sa paglayang minamahal.	4	
4	13	Tu pabellon que en las lides	Ang kislap ng iyong watawat	Ang kislap ng watawat mo'y	5	5.00
	14	la victoria ilumino,	nagniningning sa tagumpay,	tagumpay na nagniningning,	5	
	15	no vera nunca apag dos	hindi kailan man didilim	ang bituin at araw niya,	5	
	16	sus estrellas ni su sol.	ang iyong mga bituin at araw.	kailan pa ma'y di magdidilim.	5	
5	17	Tierra de dichas,	Lupa ng ligaya, ng araw at ng mga pag-ibig	Lupa ng araw, ng luwalhati't pagsinta,	5	4.00
	18	en tu regazo dulce es vivir;	Sa iyong kandungan buhay ay matamis;	buhay ay langit sa piling mo;	4	
	19	es una gloria para tus hijos,	isang kaluwathatian para sa iyong mga anak (na lalaki)	aming ligaya, na pag may mang-aapi,	2	
	20	cuando de ofenden, por ti morir.	na kapag may puminsala sa iyo ay mamatay.	ang mamatay nang dahil sa iyo.	5	
Average						4.05

Ikalawang Taludtod: Markang 3 ang ibinigay sa linya 5 dahil magkasindami ang nakuha at nabagong saysay sa linyang ito. Napanatili ng salin ang imahen ng “lupa,” ngunit pinalitan nito ang imahen ng “pag-ibig” ng katangiang “hinirang.” Markang 3 ang ibinigay sa linya 6 dahil magkasindami ang nakuha at nabagong saysay sa linyang ito. Bahagyang pinalitan nito ang imahen ng “kuna” ng “duyan” na madalas din namang ginagamit bilang kuna. Bahagyang pinalitan din ng linyang ito ang imahen ng “kabayanihan” ng mas kongkretong imahen ng mga taong “magiting.” Markang 4 ang ibinigay sa linya 7 dahil may kaunting pagkakaiba ang imahen ng “mananalakay” sa “manlulupig.” Markang 4 ang ibinigay sa linya 8 dahil may kaunting pagkakaiba rin ang pangarap na hindi “mayuyurakan” ang lupang tinutukoy sa pangarap na hindi “magpapayurak” ang nasabing lupa.

Ikatlong Taludtod: Markang 5 ang ibinigay sa linya 9 dahil tugmang-tugma ang pagkakasalin sa linyang ito, kahit pa man nakabatay ito sa linya 10 ng “Filipinas.” Markang 5 ang ibinigay sa linya 10 dahil tugmang-tugma rin ang pagkakasalin sa linyang ito, kahit pa man nakabatay ito sa linya 9 ng “Filipinas.” Markang 4 ang ibinigay sa linya 11 dahil mas marami ang nakuha kaysa nabagong saysay sa linyang ito. Napanatili nito ang aksiyon ng “pagkinang” at “tula,” kahit pa inalis nito ang aksiyon ng “pagtibok.” Markang 4 ang ibinigay sa linya 12 dahil mas marami ang nakuha kaysa nabagong saysay sa linyang ito. Napanatili rin nito ang imahen ng “kalayaan” at ang katangiang “minamahal,” kahit pa nagdagdag ito ng imahen ng “awit.”

Ikaapat na Taludtod: Markang 5 ang ibinigay sa mga linya 13 at 14 dahil tugmang-tugma ang pagkasalin sa mga linyang ito. Markang 5 din ang ibinigay sa mga linya 15 at 16 dahil tugmang-tugma rin ang pagkasalin sa mga linyang ito, kahit na nakabatay sa linya 16 ng “Filipinas” ang linya 15 ng “Lupang Hinirang,” at kahit na nakabatay naman sa linya 15 ng “Filipinas” ang linya 16 ng “Lupang Hinirang.”

Ikalimang Taludtod: Markang 5 ang ibinigay sa linya 17 dahil tugmang-tugma ang pagkasalin ng linyang ito. Markang 4 ang ibinigay sa linya 18 dahil bahagya nitong pinalitan ang katangiang “matamis” ng mas kongkretong imahen ng “langit.” Markang 2 ang markang ibinigay sa linya 19 dahil nilusaw nito ang imahen ng “mga anak na lalaki” at pinalitan ang “kaluwalhatian” ng mas malabnaw na imahen ng “ligaya.” Markang 5 ang ibinigay sa linya 20 dahil tugmang-tugma ang pagkasalin ng linyang ito, kahit pa man may bahagi itong nakabatay sa linya 19 ng “Filipinas.”

Batay sa *average* na marka ng mga taludtod, masasabi natin na may katamtamang layo/lapit sa orihinal ang unang taludtod (3.25); malapit sa orihinal ang ikalawang

taludtod (3.50); malapit na malapit sa orihinal ang ikatlong taludtod (4.50); malapit na malapit din sa orihinal ang ikaapat na taludtod (5.00); at malapit sa orihinal ang ikalamang taludtod (4.00). Batay naman sa kabuuang *average*, masasabi nating malapit sa orihinal na tulang “Filipinas” ang “Lupang Hinirang” (4.05).

PAGSUSURI SA SALING “YUTANG TABUNON”

Ipinapakita sa Table 6 ang pagkakatabi-tabi ng orihinal na tulang “Filipinas,” ng literal na salin nito sa Filipino, at ng saling “Yutang Tabunon.” Ipinapakita rin sa nasabing table ang mga markang kinalalabasan ng linya-por-lyang paghahambing ng “Yutang Tabunon” sa literal na salin sa Filipino ng tulang “Filipinas.”

Unang Taludtod: Markang 3 ang ibinigay sa linya 1 dahil magkasindami ang nakuha at nabagong saysay sa linyang ito. Napanatili nito ang imahen ng “lupa,” ngunit pinalitan nito ang katangiang “sinasamba” ng katangiang “kayumanggi.” Markang 1 ang ibinigay sa linya 2 dahil malayong-malayo na ito sa orihinal na saysay. Dagdag dito, inalis nito ang mga imahen ng “anak na babae,” “araw,” at “Silangan.” Markang 1 ang ibinigay sa linya 3 dahil malayong-malayo na ito sa orihinal na saysay. Wala nang kinalaman sa “maapoy na damdamin” ng orihinal ang “dalisay na kayamanan.” Markang 2 ang ibinigay sa linya 4 dahil mas marami ang nabago kaysa nakuhang saysay sa linyang ito. Pinalitan nito ang *agent* ng “pagtibok,” at bahagyang pinalitan din nito ang aksiyon ng “pagtibok” ng aksiyon ng “pagmamahal.”

Ikalawang Taludtod: Markang 1 ang ibinigay sa linya 5 dahil malayong-malayo na ito sa orihinal. Wala nang kinalaman ang “mithiing sinasamba” sa orihinal na “lupa ng pag-ibig.” Markang 2 ang ibinigay sa linya 6 dahil magkasindami ang nakuha at nabagong saysay sa linyang ito. Pinalitan nito ang imahen ng “kuna” ng “lupa,” at bahagya nitong pinalitan ang imahen ng “kabayanihan” ng mas kongretong imahen ng “bayani.” Markang 4 ang ibinigay sa linya 7 dahil may kaunting pagkakaiba ang imahen ng “mananalakay” sa “manlulupig.” Markang 1 ang ibinigay sa linya 8 dahil malayong-malayo na ang pangarap na hindi “mayuyurakan” sa pangakong “kakampihan.”

Ikatlong Taludtod: Markang 3 ang ibinigay sa linya 9 dahil magkasindami ang nakuha at nabagong saysay sa linyang ito. Nakabatay ang linya 9 ng “Yutang Tabunon” sa linya 10 ng “Filipinas,” at pinanatili nito ang imahen ng “kabundukan,” ngunit bahagya nitong pinalitan ang imahen ng “dagat” ng “baybayin.” Markang 3 ang ibinigay sa linya 10 dahil magkasindami ang nakuha at nabagong saysay sa linyang ito. Nakabatay ang linya 10 ng “Yutang Tabunon” sa linya 9 ng “Filipinas,” at napanatili nito ang imahen

ng “bughaw na langit,” ngunit inalis nito ang imahen ng “hangin.” Markang 2 ang ibinigay sa linya 11 dahil mas marami ang nabago kaysa nakuhang saysay sa linyang ito. Bahagya nitong pinalitan ng “liwanag” ang aksiyon ng “pagkinang” ng imahen ng “liwanag,” bahagya rin nitong pinalitan ang imahen ng “tula” ng “awit,” at inalis nito ang aksiyon ng “pagtibok.” Markang 2 ang ibinigay sa linya 12 dahil mas marami na ang nabago kaysa nakuhang saysay sa linyang ito. Bahagya nitong pinalitan ang imahen ng “kalayaan” ng katangiang “malaya,” at pinalitan nito ang aksiyon ng “pagmahal” ng “lahi.”

Table 6. Pagsusuri sa Saling “Yutang Tabunon”

Taludtod	Linya	Orihinal na Espanyol	Literal na Salin sa Filipino	Salin sa Sebwano ni Vestil	Marka ng Linya	Average na Marka ng Taludtod
1	1	Tierra adorada,	Lupang sinasamba,	Yutang tabunon,	3	1.75
	2	hija del sol de	anak (na babae) ng	mutya nga masilakon	1	
	3	Oriente,	araw ng Silangan,	putling bahandi	1	
	4	su fuego ardiente en ti latiendo esta.	maapoy na damdamin sa iyo ay tumitibok.	amo kang gimahal.	2	
2	5	Tierra de amores,	Lupa ng pag-ibig,	Mithing gisimba,	1	2.00
	6	del heroismo cuna,	kuna ng kabayanihan,	yuta's mga bayani,	2	
	7	los invasores	sa mga mananalakay	sa malupigon	4	
	8	no te hallaran jamas.	di ka mayuyurakan kailan man.	pagadapigan ka.	1	
3	9	En tu azul cielo,	Sa iyong bughaw na	Ang mga bungtod mo	3	2.50
		en tus auras,	langit, sa iyong	ug lapyahan,		
	10	en tus montes y en tu mar	sa iyong kabundukan at sa iyong dagat	ang langit mong bughaw	3	
	11	esplende y late el poema	kumikinang at tumitibok ang tula	nagahulad sa awit, lamdag	2	
	12	de tu amada libertad.	ng iyong minamahal na kalayaan.	sa Kaliwat tang gawas.	2	
4	13	Tu pabellon que en las lides	Ang kislap ng iyong watawat	Silaw sa adlaw ug bitoon	3	1.75
	14	la victoria ilumino,	nagniningning sa tagumpay,	sa nasudnong bandila,	2	
	15	no vera nunca apagados	hindi kailan man didilim	nagatimaan nga buhion ta	1	
	16	sus estrellas ni su sol.	ang iyong mga bituin at araw.	ang atong pagkausa.	1	

Table 6. Pagsusuri sa Saling “Yutang Tabunon” (cont’n.)

Taludtod	Linya	Orihinal na Espanyol	Literal na Salin sa Filipino	Salin sa Sebwano ni Vestil	Marka ng Linya	Average na Marka ng Taludtod
5	17	Tierra de dichas, del sol y amores,	Lupa ng ligaya, ng araw at ng mga pag-ibig	Yutang maanyag, duyan ka sa pagmahal	2	2.00
	18	en tu regazo dulce es vivir;	Sa iyong kandungan buhay ay matamis;	landong sa langit ang dughan mo;	2	
	19	es una gloria para tus hijos,	isang kaluwalhatian para sa iyong mga anak(na lalaki)	pagatam-ison namo kon maulipon ka	2	
	20	cuando de ofenden, por ti morir.	na kapag may puminsala sa iyo ay mamatay.	ang kamatayan sa ngalan mo.	2	
<i>Average</i>						2.00

Ikaapat na Taludtod: Markang 3 ang ibinigay sa linya 13 dahil magkasindami ang nakuha at nabagong saysay sa linyang ito. Nakabatay ang linya 12 ng “Yutang Tabunon” sa linya 16 ng “Filipinas,” pinanatili nito ang imahen ng “araw,” ginawang isahan ang maramihang “mga bituin,” at idinagdag ang imahen ng “busilak.” Markang 2 ang ibinigay sa linya 14 dahil mas marami ang nabago kaysa nakuhang saysay sa linyang ito. Nakabatay ang linya 14 ng “Yutang Tabunon” sa linya 13 ng “Filipinas,” pinanatili nito ang imahen ng “watawat,” ngunit inalis nito ang imahen ng “kislap,” at idinagdag ang katangiang “pambansa.” Markang 1 ang ibinigay sa mga linya 15 at 16 dahil parehong wala itong malinaw na batayan sa orihinal na tulang “Filipinas.”

Ikalimang Taludtod: Markang 2 ang ibinigay sa mga linya 17, 18, 19, at 20 dahil mas marami ang nabago kaysa nakuhang saysay sa mga linyang ito. Sa linya 17, napanatili ang imahen ng “lupa” at “pag-ibig;” ngunit inalis nito ang imahen ng “araw,” pinalitan ang imahen ng “ligaya” ng katangiang “maganda,” at idinagdag ang imahen ng “duyan.” Sa linya 18, pinalitan ang imahen ng “kandungang” ng “dibdib,” pinalitan ang katangiang “matamis” ng imahen ng “langit,” at inalis ang imahen ng “buhay.” Sa mga linya 19 at 20, napanatili ang pangakong “kamatayan;” ngunit pinalitan ang imahen ng “kaluwalhatian” ng aksiyong “pagmatamis;” pinalitan ang kalagayan ng “pagkapinsala” ng “pagkaalipin,” at inalis ang imahen ng “anak na lalaki.”

Batay sa *average* na marka ng mga taludtod, masasabi natin na malayong-malayo sa orihinal ang unang taludtod (1.75); malayo sa orihinal ang ikalawang taludtod (2.00); malayo sa orihinal ang ikatlong taludtod (2.50); malayong-malayo sa orihinal ang ikaapat na taludtod (1.75); at malayo sa orihinal ang ikalimang taludtod (2.00). Batay naman sa kabuuang *average*, masasabi nating malayo sa orihinal na tulang “Filipinas” ang “Yutang Tabunon” (2.00).

KOMPARATIBONG PAG-AARAL

Paghahambingin ng seksiyong ito ang mga impormasyong nakalap sa naunang tatlong seksiyon. Uunahin sa paghahambing na ito ang mga linya ng tatlong salin, kasunod ang mga taludtod, bago tutuon sa kabuuan ng nasabing tatlong salin. Ipinapakita sa Table 7 ang mga marka ng bawat linya ng mga salin sa Ingles, Filipino, at Sebwano ng tulang “Filipinas.”

Kapag ituring ang markang 3 bilang minimum na pasadong marka, masasabing may sampung pasadong linya at sampung hindi pasadong linya ng saling “Land of the Morning;” habang may labimpitong pasadong linya at tatlong hindi pasadong linya ang saling “Lupang Hinirang;” samantalang may limang pasadong linya at labinlimang hindi pasadong linya ang saling “Yutang Tabunon.” Kapag ang *average* ng tatlong salin ang pag-uusapan, pinakamalapit ang mga nasabing salin sa orihinal sa linya 7 (los invasores) at linya 10 (en tus montes y en tu mar); habang pinakamalayo naman sila sa orihinal sa linya 2 (hija del sol de Oriente) at linya 5 (Tierra de amores).

Ipinapakita sa Table 8 ang mga average na marka ng bawat taludtod ng mga salin sa Ingles, Filipino, at Sebwano ng tulang “Filipinas.”

Kapag ituring ang markang 2.60 bilang minimum na pasadong *average* na marka, masasabing may apat na pasadong taludtod at isang hindi pasadong taludtod ang saling “Land of the Morning;” habang pasado lahat ang limang taludtod ng saling “Lupang Hinirang;” samantalang walang pasado sa limang taludtod ng saling “Yutang Tabunon.” Kapag ang average ng tatlong salin ang pag-uusapan, pinakamalapit ang mga nasabing salin sa orihinal sa ikatlong taludtod; habang pinakamalayo naman sila sa orihinal sa unang taludtod.

Kapag itinuring pa rin ang markang 2.60 bilang minimum na pasadong marka para sa kabuuang salin, masasabing pasado ang mga saling “Land of the Morning” at “Lupang Hinirang;” habang hindi naman pasado ang saling “Yutang Tabunon.” Batay sa kani-kanilang nakuhang kabuuang marka, ang saling “Lupang Hinirang” ang pinakamalapit sa orihinal na tulang “Filipinas;” habang ang saling “Yutang Tabunon” naman ang pinakamalayo. Dagdag dito, walang taludtod ng “Land of the Morning” at ng “Yutang Tabunon” ang nakalalamang sa alinmang taludtod ng “Lupang Hinirang.” Maliban sa ikaapat na taludtod na nalalamangan ng mga taludtod ng “Land of the Morning” at “Lupang Hinirang” ang lahat ng taludtod ng “Yutang Tabunon.”

Table 7. Mga Markang Nakuha ng Bawat Linya ng mga Salin sa Ingles, Filipino, at Sebwano ng “Filipinas”

Taludtod	Linya	Orihinal na Espanyol	Marka ng Salin sa	Marka ng Salin sa	Marka ng Salin sa	Average na Marka
			English	Filipino	Sebwano	
1	1	Tierra adorada,	3	2	3	2.67
	2	hija del sol de Oriente,	2	2	1	1.67
	3	su fuego ardiente	5	4	1	3.33
	4	en ti latiendo esta.	2	5	2	3.00
2	5	Tierra de amores,	2	3	1	2.00
	6	del heroismo cuna,	4	3	2	3.00
	7	los invasores	5	4	4	4.33
	8	no te hallaran jamas.	3	4	1	2.67
3	9	En tu azul cielo, en tus auras,	2	5	3	3.33
	10	en tus montes y en tu mar	5	5	3	4.33
	11	esplende y late el poema	3	4	2	3.00
	12	de tu amada libertad.	3	4	2	3.00
4	13	Tu pabellon que en las lides	2	5	3	3.33
	14	la victoria ilumino,	2	5	2	3.00
	15	no vera nunca apagados	1	5	1	2.33
	16	sus estrellas ni su sol.	2	5	1	2.67
5	17	Tierra de dichas, del sol y amores,	2	5	2	3.00
	18	en tu regazo dulce es vivir;	2	4	2	2.67
	19	es una gloria para tus hijos,	5	2	2	3.00
	20	cuando de ofenden, por ti morir.	4	5	2	3.67
Average			2.95	4.05	2.00	3.00

Table 8. Mga Average na Marka ng Bawat Taludtod ng Salin sa Ingles, Filipino at Sebwano ng “Filipinas”

Taludtod	Linya	Orihinal na Espanyol	Marka ng	Marka ng	Marka ng	Average na Marka
			Salin sa English	Salin sa Filipino	Salin sa Sebwano	
1	1	Tierra adorada,	3.00	3.25	1.75	2.67
	2	hija del sol de Oriente,				
	3	su fuego ardiente				
	4	en ti latiendo esta.				
2	5	Tierra de amores,	3.50	3.50	2.00	3.00
	6	del heroismo cuna,				
	7	los invasores				
	8	no te hallaran jamas.				
3	9	En tu azul cielo, en tus auras,	3.25	4.50	2.50	3.42
	10	en tus montes y en tu mar				
	11	esplende y late el poema				
	12	de tu amada libertad.				
4	13	Tu pabellon que en las lides	1.75	5.00	1.75	2.83
	14	la victoria ilumino,				
	15	no vera nunca apagados				
	16	sus estrellas ni su sol.				
5	17	Tierra de dichas, del sol y amores,	3.25	4.00	2.00	3.08
	18	en tu regazo dulce es vivir;				
	19	es una gloria para tus hijos,				
	20	cuando de ofenden, por ti morir.				
Average			2.95	4.05	2.00	3.00

KONGKLUSYON

Natugunan ng mapanuring paghahambing na ito ang layunin ng papel na alamin kung gaano kalapit sa orihinal na tulang “Filipinas” ang mga saling “Land of the Morning,” “Lupang Hinirang” at “Yutang Tabunon.” Sa kabuuang *average* na 2.95, katamtaman ang layo/lapit ng “Land of the Morning” sa tulang “Filipinas;” sa kabuuang *average* na 4.05, malapit ang “Lupang Hinirang” sa nasabing tula; at sa kabuuang *average* na 2.00, malayo ang “Yutang Tabunon” sa parehong tula.

Kahit hindi na opisyal na tinutugtog at inaawit ngayon ang “Land of the Morning” mas mainam pa ring gumawa ang pamahalaan ng mas tugmang Ingles na salin ng pambansang awit para sa mga dayuhang nagnanais unawain nang husto ang nasabing awit. Sa internasyonal na entablado, mas maiintindihan ang identidad at mithiin nating mga Filipino kapag naintindihan nang mas tugma ang ating pambansang awit.

Kahit na malapit ang saling “Lupang Hinirang” sa orihinal na tulang “Filipinas,” nagsasaad ang *average* nitong 4.05 na malaki pa ang posibilidad para sa mas tugmang rebisyon. Walang dapat humadlang sa atin na makamtan ang mas tugmang salin ng ating pambansang awit. Nagpapahiwatig ang mas mataas na *average* ng “Lupang Hinirang” kompara sa “Land of the Morning” na talagang binalikan ni de Leon ang “Filipinas” para magawa ang kaniyang salin. Sa kasalukuyan, maaari nating balikan ang nasabing tula para magawa ang iminumungkahing rebisyon.

Kahit napakagandang pakinggan ang saling “Yutang Tabunon,” at kahit kapuri-puri ang mithiin nitong labanan ang monokulturalistang nasyonalismong ipinapairal ng pambansang pamahalaan, kailangang makita ng mga Sebvano ang pagkukulang ng saling ito. Nagpapahiwatig na ibinatay ni Vestil ang kaniyang salin sa “Lupang Hinirang” sa halip na sa “Filipinas” ang imahen ng perlas, o mutya, na nasa linya 2, ang imahen ng awit na nasa linya 11, at ang imahen ng duyan na nasa linya 17. Nagsasaad ng mas maluwag na posibilidad para sa mas tugmang rebisyon ang *average* nitong 2.00. Wala ring dapat humadlang sa mga Sebvano na makamtan ang mas tugmang rehiyonal na salin ng ating pambansang awit.

Maaaring gamitin, o hindi kaya patalasin pa ang metodolohiyang binuo para sa papel na ito, kasama na ang mga impormasyong natuklasan ng pag-aaral para sa katulad na pagsusuri kung gaano kalapit sa orihinal na tulang “Filipinas” ang iba pang rehiyonal na salin nito, katulad ng Ilokanong “Nailian a Dayyeng,” Hiligaynong “Banwang Guinhalaran,” at Bikolanong “Rona Kang Mawili.”

SANGGUNIAN

- Castro, Oleh Christi-Anne. *Musical Renderings of the Philippine Nation*. Oxford: Oxford UP, 2011. Print.
- Demeterio, F.P.A. “Ang Hermenyutika nina Schleiermacher at Dilthey bilang Batayang Teoretikal sa Araling Pilipino.” In *Kritike: an Online Journal of Philosophy*. 5.1 (June 2011). 1-14. Print.
- Maceda, Teresita. “Himno Nacional: ang Pagsakop ng Awit Independensiya.” *Philippine Social Science Review*. Special Issue (1999). 33-45. Print.
- Ocampo, Ambeth. “‘Lupang Hinirang’ o ‘Bayang Magiliw?’” *Inquirer. Net*. 14 March 2014. <http://opinion.inquirer.net/72558/lupang-hinirang-or-bayang-magiliw/comment-page-1>. Web. 30 March 2015.
- . “The ‘Other’ National Anthem.” *Inquirer.Net*. 13 June 2008. <http://opinion.inquirer.net/inquireropinion/columns/view/20080613-142374/The-other-national-anthem>. Web. 30 March 2014.

Schleiermacher, Friedrich. "On the Different Methods of Translating (Excerpts)." In Schulte, Rainer & Biguenet, John, Eds. *Theories of Translation: An Anthology of Essays from Dryden to Derrida*. Chicago: U of Chicago P, 1992. 36-54. Print.

"The Philippine National Anthem." *Himig: the Filipino Musical Collection of Fipinas Heritage Library*. n.d.. <http://www.himig.com.ph/features/27-the-philippine-national-anthem>. Web. 30 March 2015.

Uy, Jasmin. "Jess Vestil Writes 30 at 76." *The Freeman*. 10 April 2006. <http://www.philstar.com/cebu-news/330904/jess-vestil-writes-30-76>. Web. 30 March 2015.

Zaide, Sonia & Lugos, Modesta. *The Philippine National Flag and Anthem*. Quezon City: All Nations, 1997. Print.

Deborrah S. Anastacio <deb.anastacio@gmail.com> is pursuing a master's degree in international relations at Waseda University, Tokyo, Japan. Her research interests are on culture, mythology, history, and mass media. She finished her bachelor's degree in Philippine studies major in Filipino mass media, at De La Salle University.

Gem Carlo B. Ausa <gem_ausa@dlsu.edu.ph> finished his bachelor's degree in Philippine studies major in media studies, at De La Salle University.

F.P.A. Demeterio III <feorillo.demeterio@dlsu.edu.ph> is a full professor at the Filipino Department of De La Salle University. He is currently the director of its University Research Coordination Office. He is the author of *Ang Mga Ideolohiyang Politikal ng Catholic Bishops' Conference of the Philippines* and *Ferdinand Blumentritt and the Philippines*, and a number of articles on hermeneutics, Filipino philosophy, and cultural studies.

Jamie G. Guerrero <jamie_guerrero@dlsu.edu.ph> finished her bachelor's degree in Philippine studies major in media studies, at De La Salle University.

Jianne Irissa P. Piguing <jianne_piguing@dlsu.edu.ph> is pursuing a master's degree in communication, major in applied media studies, at De La Salle University. Her research interests are on film, image culture and gender studies. She finished her bachelor's degree in Philippine studies major in Filipino mass media, at the same university.

Sofia Mae R. Romero <sofia_romero@dlsu.edu.ph> finished her bachelor's degree with honorable mention in Philippine studies major in Filipino media studies, at De La Salle University.